
Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2021:7

Tak för kyrkoavgiften

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionen 2021:60. I motionen föreslås att kyrkomötet ska uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att införa ett tak på kyrkoavgiften för den enskilde.

Utskottets bedömning är att frågan om beräkning av kyrkoavgiften visserligen är komplicerad, men att det inte finns skäl för en utredning. Därför föreslår utskottet avslag på motion 2021:60.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:60.

Motionens förslag

Motion 2021:60 av Vivianne Wetterling och Olov Lindquist, Tak för kyrkoavgiften

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten till ett tak på uttag av kyrkoavgift från den enskilde och att därvid beakta vilken deklarerad årsinkomst som är ett lämpligt tak för avgiftsuttag.

Bakgrund

Regleringar i lag

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan innehåller i 7–8 §§ bestämmelser om kyrkoavgiften. Där regleras följande.

- 7 § Den som tillhör Svenska kyrkan skall betala lokal och regional kyrkoavgift.
- 8 § Församlingen beslutar om lokal kyrkoavgift. Om församlingen ingår i en kyrklig samfällighet, får samfälligheten besluta om hela eller del av avgiften.
Stiftet beslutar om regional kyrkoavgift.

Lagen (1998:1593) om trossamfund innehåller i 16 § bestämmelser om Svenska kyrkans rätt till hjälp med uppbörd av kyrkoavgiften.

- 16 § Svenska kyrkan har rätt till hjälp av staten med bestämmande, debitering och redovisning av avgifter från dem som tillhör Svenska kyrkan samt med att ta in avgifterna. Även andra registrerade trossamfund kan beviljas sådan hjälp.

Bestämmelser om förfarandet meddelas i särskild lag.

Regeringen beslutar att ett annat registrerat trossamfund än Svenska kyrkan skall få sådan hjälp. Regeringen får besluta att ett trossamfund som har beviljats hjälp inte längre skall få det.

Ytterligare reglering finns i lag (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund där följande bestämmelser ingår.

3 § Avgifter som tas in med statlig hjälp beräknas på grundval av den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomsten.

5 § Trossamfundet ska senast den 3 december varje år på medium för automatisk databehandling till Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för att ta ut avgifterna.

Uppgifterna ska gälla för visst beskattningsår och får endast avse personer som den 1 november året före det beskattningsår för vilket avgiften ska tas in

1. är skyldiga att betala kyrkoavgift enligt 7 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, eller

2. har eller anses ha samtyckt enligt 6 § denna lag till att betala avgift till trossamfundet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om hur uppgifterna ska lämnas.

Regeringen har i förordning (1999:728) om avgift till registrerat trossamfund meddelat följande föreskrift.

1 § Denna förordning gäller avgifter till registrerade trossamfund enligt lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund.

2 § Skatteverket får meddela föreskrifter om hur de uppgifter som behövs för att bestämma, debitera, redovisa och ta in avgifter till registrerade trossamfund skall lämnas till verket.

Kyrkoordningen

Frågor om kyrkoavgiften regleras i 42 kap. kyrkoordningen. I 2 § finns hänvisningar till ovan refererade bestämmelser i lag.

I 3 § första stycket sägs att, när en församling har fastställt budgeten, ska kyrkorådet genast underrätta kyrkostyrelsen om den beslutade avgiftssatsen. Av bestämmelsen framgår också att avgiftssatsen ska bestämmas som ett procenttal av den kyrkotillhöriges inkomst.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har behandlat frågor som rör kyrkoavgiften vid ett flertal tillfällen. Det som refereras i det följande gäller ärenden som anknyter till det som den föreliggande motionen aktualiserar.

Kyrkomötet 2002

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade vid 2002 års kyrkomöte i betänkandet Kyrkoavgiften (EE 2002:6) en rad motioner som på olika sätt aktualiserade frågan om kyrkoavgiftens storlek.

I motion 2002:32 föreslog motionären att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda förutsättningar och konsekvenser av införande av ett maxbelopp för kyrkoavgiften. I motion 2002:69 föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda

behovet av och eventuellt komma med förslag om ”golv och tak” i kyrkoavgiften. Ytterligare några motioner innehöll liknande förslag.

I sina överväganden skriver utskottet att ”de skilda frågeställningar som tas upp i motionerna visar på områden som bör belysas närmare. Frågeställningar om kyrkoavgiften är dock mycket komplexa och en utredning bör därför tillsättas.” Utskottet menade att detta möjligen skulle kunna ske inom ramen för utredningen för utvärdering av utjämnningssystemet.

I ett till betänkandet fogat yttrande sade budgetutskottet att ”frågan om kyrkoavgiften är av avgörande betydelse för budget- och planeringsförutsättningarna i framtiden”. Vidare anger utskottet att de båda utredningarna, dels den om utvärdering av utjämnningssystemet, dels den om konsekvenser av en friare församlingstillhörighet, skulle kunna komma att beröra aspekter kring kyrkoavgiften.

Mot bakgrund av detta föreslog utskottet att de till utskottet hänvisade motionerna skulle avslås, men att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utarbeta utredningsdirektiv och låta frågor om kyrkoavgiften utredas med inriktning på förslag till förändringar.

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag.

Kyrkomötet 2004

I betänkandet Kyrkoavgiften (EE 2004:1) behandlade ekonomi- och egendomsutskottet fyra motioner som alla berörde kyrkoavgiften. Två av dem har anknytning till det nu föreliggande förslaget.

I motion 2004:7 föreslogs att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att snarast komma med ett förslag till ett införande av en högsta kyrkoavgift. Motion 2004:53 innehöll förslaget att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag med innebörden att kyrkoavgiften inte för någon församling skulle skilja mer än 25 procent från riksgenomsnittet.

I sina överväganden sade utskottet att en ”samlad bedömning av aktuella utredningar i kyrkoavgiftsfrågan ännu saknas”. Vidare noterade utskottet att två mindre utredningar skulle komma att presenteras senare under år 2004, *Tak och golv för kyrkoavgiften – kartläggning av uppbördstekniska förutsättningar m.m.* samt en rapport kring återbetalningsfrågan. I utredningen om tak och golv i kyrkoavgiften, sade utskottet, finns en hänvisning till förarbetena till lagen (1999:1951) om Svenska kyrkan, där det sägs att avgiften ska sättas i förhållande till inkomsten. Med hänvisning till detta sade utskottet att ett införande av tak för kyrkoavgiften skulle kunna kräva en lagändring.

Till betänkandet fogades ett yttrande (Ln 2004:6y) från läronämnden. I yttrandet påminde läronämnden om den bibliska principen om tionde som ett uttryck för att den enskildes ansvar bör stå i proportion till bärkraft. Vidare underströk läronämnden vikten av att teologiskt aktualisera de ekonomiskt sämst ställdas villkor för erläggande av kyrkoavgift.

Mot bakgrund av detta och med instämmande i läronämndens bedömning föreslog utskottet avslag på båda motionerna.

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag.

Kyrkomötet 2008

Vid 2008 års kyrkomöte behandlade ekonomi- och egendomsutskottet i sitt betänkande Möjlighet till befrielse från kyrkoavgift (EE 2008:7) en motion (2008:50) med förslaget att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda och återkomma med förslag till uppbördsrutiner som skulle befria kyrkomedlemmar med de lägsta inkomsterna

från kyrkoavgift. Det handlade därmed om nivån på kyrkoavgiften, men ur perspektivet att det skulle införas ett golv för denna.

Utskottet fann att frågan var angelägen, men föreslog ändå avslag på motionen. Detta skedde med hänvisning till att kyrkostyrelsen kontinuerligt arbetade med frågan. Utskottet underströk betydelsen av att detta också fortsatt skulle vara fallet.

Läronämnden hänvisade i sitt yttrande till det som nämnden hade sagt i sitt yttrande vid 2004 års kyrkomöte, nämligen att den bibliska principen om tionde som ett uttryck för att den enskildes ansvar bör stå i proportion till bärkraft. Därför hade läronämnden sagt sig finna att ”en proportionalitet mellan inkomstens och kyrkoavgiftens storlek uttrycker den solidaritet som bör präglade den kristna kyrkan”.

Vidare hade läronämnden betonat vikten av att teologiskt aktualisera de ekonomiskt sämst ställdas villkor för erläggande av kyrkoavgift.

Kyrkomötet beslutade bifalla utskottets förslag.

Vid kyrkomötet 2008 besvarade kyrkostyrelsen en fråga (2008:14) om maxbelopp för kyrkoavgiften. I sitt svar framhöll kyrkostyrelsen att frågan hade varit föremål för en konsekvensanalys beträffande införandet av tak och golv på kyrkoavgiften. Analysen, sade kyrkostyrelsen, pekade på att ett antal bestämmelser i kyrkoordningen, och viktigare, ett antal lagar skulle behöva omformuleras. Det senare innebar att kyrkan inte ensam ägde frågan. I svaret från kyrkostyrelsen sades också följande. ”Den statliga hjälpen med uppbörden av kyrkoavgiften är mycket viktig för kyrkan och det är därför angeläget att reglerna för beräkning av kyrkoavgiften är enkla och så nära som möjligt ansluter till kommunalskatteberäkningen.” Kyrkostyrelsen konstaterade att genomförda utredningar och analyser inte hade föranlett kyrkostyrelsen att lägga fram något konkret förslag.

Kyrkomötet 2014

Frågan om ett golv för kyrkoavgiften återkom vid 2014 års kyrkomöte. I betänkandet Inför ett golv för kyrkoavgiften (EE 2014:7) behandlades en motion (2014:49) där kyrkostyrelsen föreslogs få i uppdrag att utreda möjligheterna att införa ett golv för kyrkoavgiften.

Utskottet sade sig notera att ”nuvarande lagstiftning om kyrkoavgift påbjuder att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala kyrkoavgift och att denna avgift ska beräknas som en procentsats på medlemmens kommunalt beskattningsbara inkomst”. Därmed, fortsatte utskottet, äger Svenska kyrkan inte själv frågan. Mot den bakgrunden menade utskottet att det i motionen framlagda förslaget skulle avslås.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkomötet 2017

I betänkandet Golv och tak för kyrkoavgiften (EE 2017:2) behandlade ekonomi- och egendomsutskottet vid 2017 års kyrkomöte en motion (2017:123) med förslaget att kyrkomötet skulle besluta uppdra till kyrkostyrelsen att utreda ett införande av golv och tak gällande kyrkoavgiften.

I sina överväganden framhöll utskottet att den som är medlem i Svenska kyrkan enligt lag är skyldig att betala kyrkoavgift i den mån medlemmen har en kommunalt beskattningsbar inkomst. Utskottet påminner också om att kyrkostyrelsen som svar på en fråga under 2008 års kyrkomöte hade redovisat varför man inte avsåg att lägga fram något konkret förslag i frågan om golv och tak för kyrkoavgiften. Vidare konstaterade utskottet att eftersom kyrkoavgiften tas ut efter en procentsats i förhållande

till denna inkomst, innebär detta att var och en får bidra till Svenska kyrkans verksamhet efter egen ekonomisk bärkraft. Befintlig lagreglering gav inte, sade utskottet, utrymme för att avvika från denna ordning.

Mot denna bakgrund föreslog utskottet att motionen skulle avslås. Till betänkandet fogades en reservation till förmån för motionens förslag.

Kyrkomötet beslutade bifalla utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:60.

Frågan om kyrkoavgiften har, som framgår av bakgrundsbeskrivningen, behandlats vid ett antal kyrkomöten. Detta visar att det rör sig om en komplicerad fråga. Men frågan är väl utredd och utskottet ser inte något behov av ytterligare utredningar.

En viktig grundprincip är att alla medlemmar i Svenska kyrkan betalar en kyrkoavgift som är beräknad på samma sätt. Så sker enligt nuvarande lagstiftning och den reglering som finns i kyrkoordningen, Det är betydelsefullt att Svenska kyrkan slår vakt om detta.

Som framgår av bakgrundsbeskrivningen är frågan om kyrkoavgiften reglerad i såväl lagen om Svenska kyrkan som i lag om avgift till registrerat trossamfund. Ett annat sätt att beräkna kyrkoavgiften skulle därmed kräva ändringar i lagstiftningen. Detta innebär att Svenska kyrkan inte ensidigt förfogar över denna fråga. Enligt utskottets mening är detta ytterligare ett skäl för att avslå det i motionen framlagda förslaget.

Digitalt sammanträde den 6 oktober 2021

På ekonomiutskottets vägnar

Mats Ludvigsson, ordförande

Michael Kjörling, sekreterare

Beslutande: Mats Ludvigsson, ordförande, Veine Backenius, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Peter Bernövall, Marie Wojidkow, Åke Marcusson, Magnus Ek, David Lång, Bengt Kjellgren, Suzanne Fredborg, Jenny Nilsson, Leif Nordlander och Bengt Bivall.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Leif Nilsson, Hilka Andersson, Roger Sjöberg, Patrik Linde, Kjell Kallenberg, Victor Backström, Berith Pagels, Mats Nilsson, Fredrik Ottesen, Petter Nilsson, Björn Falkeblad, Bertil Olsson och Terence Hongslo.

Biskoparna Åke Bonnier och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.